

Adelaida García Morales

Jeugd

Adelaida García Morales werd in 1945 geboren in Badajoz en bracht daar haar kindertijd door. Het was een gelukkige jeugd, waarin het gevoelige meisje vooral met haar vader een sterke emotionele band opbouwde en haar moeder beschouwde als haar grote voorbeeld voor de toekomst. De moeder was namelijk een verwoed schrijfster die zich urenlang verschanste achter haar schrijfmachine, maar van haar werk werd nooit iets gepubliceerd. Toen Adelaida dertien jaar was, verhuisde het gezin naar de stad Sevilla, waar beide ouders vandaan kwamen.

Studie en werkzaamheden

In Sevilla studeerde Adelaida filosofie en letteren en sloot zij zich enige tijd als actrice aan bij de experimentele toneelgroep *Esperpento*. Na afronding van haar studie in 1970 vertrok ze naar Madrid voor een opleiding scriptschrijven aan de film-academie. In uiteenlopende beroepen deed zij daarna ervaringen op: als lerares filosofie en Spaanse taal in het secundair onderwijs, als scenariste, fotomodel en als vertaler bij de OPEC in Algerije. Vervolgens begon ze in Capileira, een hoog in de Alpujarras gelegen dorp, aan haar literaire carrière.

Oeuvre

Met de novelle *Archipiélago* debuteerde Adelaida García Morales als schrijfster in 1981 en bereikte ze een finaleplaats bij de Premio Sésamo van dat jaar. Pas in 1985 volgden twee al jaren eerder begonnen novellen die qua sfeer veel gemeen hebben: *El Sur (Het Zuiden)* en *Bene*, twee verhalen in ik-vorm over de rol van bovennatuurlijke krachten in het menselijk leven. Beide verhalen spelen zich af in de landelijke omgeving van Alpujarras en roepen een magisch verleden op. In het autobiografische *Het Zuiden* blikt de ik-figuur terug op het leven van haar jonggestorven vader, en tracht zo zichzelf te doorgronden. In *Bene* oefent een dienstmeisje een geheimzinnig kracht uit op een hele familie. Beide novellen werden direct zeer geprezen om de fijnzinnige taal en de kwetsbare opstelling van de hoofdrolspelers. De bundel werd verschillende malen herdrukt en vertalingen bleven niet lang uit. *El Sur* werd ook succesvol verfilmd door de echtgenoot van Adelaida, Víctor Erice.

Het in hetzelfde jaar gepubliceerde werk *El Silencio de las Sirenas (Het zwijgen der Sirenen)* stond al lang in de steigers. Dit verhaal, waarvan de titel verwijst naar een gelijknamig, kort verhaal van Franz Kafka, is eveneens gesitueerd in Alpujarras en ademt dezelfde sfeer als de eerdere novellen. Fantasie en hypnose krijgen de volle aandacht. Een onderwijzeres in een klein dorp raakt geïntrigeerd door de liefde van een dorpsgenote, geleidelijk haar vriendin, voor een man uit Barcelona die ze slechts vaag heeft leren kennen. De kritieken waren opnieuw lovend en met deze roman behaalde Adelaida onder meer de Premio Herralde de Novela.

In Nederlandse vertaling

Het zwijgen der Sirenen
vertaling Hanny Berkelmans
Uitgeverij De Geus
ISBN 90-5226-067-2, 1992
128 pagina's

De logica van de vampier
vertaling Hanny Berkelmans
Uitgeverij De Geus
ISBN 90-5226-157-1, 1993
156 pagina's

Het zuiden & Bene
twee novellen
vertaling Elly Bovée
Uitgeverij De Geus
ISBN 90-5226-336-1, 1995
152 pagina's

De vrouwen van Héctor
vertaling Hanny Berkelmans
Uitgeverij De Geus
ISBN 90-5226-289-6, 1998
140 pagina's

Beeld uit de film *El Sur*

Werken van Adelaida García Morales

Archipiélago, 1981
El Sur seguido de Bene, 1985
El silencio de las sirenas, 1985
La lógica del vampiro, 1990
Las mujeres de Héctor, 1994
La tía Águeda, 1995
Mujeres solas, 1996
Nasmiya, 1996
La señorita Medina, 1997
El accidente, 1997
El secreto de Elisa, 1999
Una historia perversa, 2001
El testamento de Regina, 2001

Vanaf 1985 kwam Adelaida jarenlang wegens problemen met haar zoontje niet tot schrijven, maar in 1990 verscheen van haar hand *La lógica del vampiro* (*De logica van de vampier*). Aan deze roman is elders op deze website een aparte bespreking gewijd.

Daarna duurde het weer enkele jaren totdat in 1994 *Las mujeres de Héctor* (*De vrouwen van Héctor*) uitkwam. De hoofdpersoon, Laura, de ex-vrouw van Héctor, verliest tijdens een gesprek met Delia, een vriendin van de minnares van Héctor, haar zelf-beheersing en slaat in dolle woede Delia met haar hoofd tegen een muur. De vrouw overlijdt ter plekke. Tot bezinning gekomen, weet Laura het dode lichaam te verbergen, maar haar geweten laat haar geen moment met rust. Haar moeizame overpeinzingen tekenen het gehele boek.

Tot 2001 bleef Adelaida García Morales romans publiceren en ook werden verhalen van haar hand opgenomen in enkele verzamelbundels van vrouwelijke auteurs. Qua sfeer komen haar latere romans overeen met de eerdere boeken, maar de vrouwen in de hoofdrol zijn in deze latere werken over het algemeen van middelbare leeftijd. Deze serie romans wordt, meer nog dan de eerste, inhoudelijk bepaald door fantasie en mystiek. Realiteit en verbeelding, herinnering en waan worden steeds vaker een onontwarbaar geheel en geleidelijk krijgen occulte verschijnselen de overhand. Van de vertoonde hang naar esoterische verschijnselen en van de toepassing van hypnose ter genezing van trauma's zal niet iedereen gecharmeerd zijn.

Typering

Adelaida García Morales is bepaald geen veelschrijfster of snelschrijfster te noemen. In een interview gaf ze aan, aan elk van haar boeken minstens een jaar intensief te zijn bezig geweest. Haar beknopte, zorgvuldig geformuleerde novellen en verhalen verschenen steeds met geruime tussentijd. Al haar verhalen hebben een sterk visuele werking en worden gekenmerkt door indringende dialogen. Juist daarom zouden meer van haar romans aantrekkelijk zijn voor verfilming. De schrijfster stelde ooit, dat ze zelf bij het schrijven altijd beelden voor zich ziet en er niet op uit is filosofische overpeinzingen weer te geven. Haar kracht zit in het lyrische en serene, de intieme sfeer vol geheimen, soms macaber, met angst en wroeging; grote levensthema's als liefde en dood, ontrouw en eenzaamheid benaderde ze op subtiele wijze.

Veel van haar verhalen zijn in te delen bij de categorie 'vrouwenliteratuur': dikwijls autobiografisch of afkomstig uit haar directe leefwereld. De hoofdpersonen zijn vrijwel altijd vrouwen die verwickeld zijn in gevoelige fantasieplots en in hun herinnering duiken om hun ware, onafhankelijke identiteit te ontdekken. Mannen worden meer schetsmatig, in de schaduw, ten tonele gevoerd. Gevraagd naar de reden voor deze ongelijke aandacht, stelde García Morales tijdens een interview in de tachtiger jaren, dat de mannen de wereld tot ramspoed hebben gebracht en dat de vrouwen het heft in handen moeten nemen, onder meer omdat zij beter in staat zijn, zich te laten leiden door gevoelens en ervaringen en meer altruïstisch zijn.

Bekendheid

Publieke belangstelling of roem heeft Adelaida García Morales nooit geëmbieerd. Ze wist altijd haar privéleven buiten de publiciteit te houden: er zijn slechts weinig interviews met haar bekend en bij boekenbeurzen en festiviteiten ontbrak zij nagenoeg altijd. Toch behoort haar werk tot de meest vertaalde en bestudeerde literaire werken buiten het Spaanse taalgebied. Aan de twee laatstverschenen romans, *El secreto de Elisa* en *Una historia perversa*, werd echter nauwelijks meer een recensie gewijd.

Al bijna tien jaar verschenen er noch nieuwe boeken van Adelaida García Morales, noch herdrukken van eerder uitgegeven werk. Aangezien ook geen interviews meer met haar werden gepubliceerd, tasten we naar het waarom van deze zwijgzaamheid in het duister.

Nederlandse vertalingen

De Nederlandse vertalingen van de werken van Adelaida García Morales verschenen relatief laat en van haar werk van na 1994 is (nog) niets in het Nederlands vertaald. Kennelijk heeft Uitgeverij De Geus besloten, deze latere werken niet aan de Nederlandstalige lezer te presenteren en dat is ook wel begrijpelijk. De vier boeken die wel zijn vertaald, waren waarschijnlijk op de Nederlandse markt ook wel het gemakkelijkst verkoopbaar, maar zijn nu slechts nog tweedehands of in de bibliotheek verkrijgbaar. Over de vertalingen valt op te merken, dat vaak minder poëtische of beeldende taal gebruikt is dan in het origineel, wat een zekere vervlakking met zich meebrengt, zonder dat daarmee de verhaallijn geweld wordt aangedaan.

Heleen Peeters, 30 juli 2010